

УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС, КРИМИНАЛИСТИКА

УДК 343.296 (043.3)

ПРОБЛЕМЫ НАКЛАДЕНИЯ АРЕШТУ НА МАЙНО З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНИЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ЗЛОЧИНОМ

Олена КОТОВА,

аспірантка кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено актуальні для сучасної правозастосовної практики проблеми, пов'язані з визначенням моменту звернення слідчого до слідчого судді з клопотанням про накладення арешту на майно. Зокрема, вирішується питання, чи є заявлений цивільний позов умовою такого звернення. Буквальне тлумачення чинного законодавства не дає підстав зробити однозначний висновок щодо процедури ініціювання накладення арешту на майно з метою відшкодування шкоди, завданої злочинцем. Це негативно позначається на практиці, а зрештою не сприяє захисту прав потерпілих. Автор пропонує виниклу правову невизначеність тлумачити на користь потерпілого та доводить, що заявлений цивільний позов не повинен бути єдиною умовою для звернення слідчого з клопотанням про накладення арешту на майно підозрюваного з метою забезпечення цивільного позову.

Ключові слова: арешт майна, цивільний позов, відшкодування шкоди, потерпілий, клопотання слідчого.

PROBLEMS OF SEIZURE OF PROPERTY FOR THE PURPOSE OF GUARANTEEING OF THE COMPENSATION OF DAMAGE, CAUSED BY THE CRIME

Olena KOTOVA,

Postgraduate Student at the Department of Criminal Procedure
of Yaroslav Mudryi National Law University

SUMMARY

Article deals with topical for modern law enforcement practice problems, connected with the identification of the moment of addressing of the investigator to the investigative judge with the motion for seizure of property. In particular, the author solves the question whether the entered civil action is the condition of such addressing. The literal interpretation of the effective legislation does not give reasons to make the definite conclusion concerning the procedure of initiating the seizure of property with the purpose of compensation of damage, caused by the crime. This affected negatively the practice, and finally does not contribute to the protection of the rights of victims. The author suggests interpreting the appeared legal uncertainty for the benefit of the victim, and proving, that the entered civil action might not be the only condition for the investigator to address with the motion for arrest of property of the suspect person with the purpose to ensure the civil action.

Key words: seizure of property, civil action, compensation of damage, victim, motion of the investigator.

Постановка проблеми. Арештом майна є тимчасове, до скасування у встановленому Кримінальним процесуальним кодексом (далі – КПК) порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та (або) користування майном, щодо якого є досить підстав вважати, що воно є або може бути речовим доказом, підлягати спеціальній конфіскації в підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації в юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна, за наявності обґрунтованої підозри, що незастосування цього заходу призведе до приховування, зникнення, втрати, пошкодження, псування, знищення, використання, перетворення, пересування, продажу, передачі майна.

Відповідно до вимог п. 4 ч. 2 ст. 170 КПК арешт на майно з метою відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення, може бути накладений за наявності обґрунтованого розміру цивільного позову у кримінальному провадженні. Це підтверджується і звер-

ненням до ч. 6 ст. 170 КПК, яка встановлює, що у разі, якщо арешт майна здійснюється з метою відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, він накладається на майно підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, фізичної чи юридичної особи, яка через закон несе цивільну відповідальність за шкоду, завдану діями (бездіяльністю) підозрюваного, обвинуваченого, засудженого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, за наявності обґрунтованого розміру цивільного позову у кримінальному провадженні. Така імперативна вимога законодавця зумовлює можливість звернення слідчого з клопотанням до слідчого судді лише в тому разі, якщо у кримінальному провадженні вже заявлений цивільний позов. Утім, як відомо, заходи забезпечення кримінального провадження, зокрема й арешт майна, можуть застосовуватися як превентивні заходи з метою запобігання приховування, пошкодження, псування, знищення, перетворення, відчуження майна, на яке може бути накладено арешт. Звернення до правозастосовної практики дає можливість констатувати відсутність єдності в підходах до

тлумачення наведених положень КПК. Зокрема, в деяких випадках слідчі судді відмовляють у задоволенні клопотання слідчого про арешт майна, посилаючись на відсутність заявленого цивільного позову. В деяких випадках, незважаючи на те, що у кримінальному провадженні відсутній цивільний позов, слідчий суддя задовольняє клопотання слідчого про арешт майна. Позиція слідчих і слідчих суддів в останньому наведеному нами випадку зрозуміла. Законодавець надає особі, якій кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової та/або моральної шкоди, право під час кримінального провадження пред'являти цивільний позов до початку судового розгляду. Однак своєчасність накладення арешту на майно є умовою забезпечення цивільного позову, убезпечення від приховування, знищення або відчуження майна, завдяки якому можна відшкодувати шкоду.

Актуальності дослідження надає питання про те, що саме повинно передувати ініціюванню звернення слідчого до слідчого судді з клопотанням про арешт майна – наявність заявленого цивільного позову чи переконавання слідчого, що спирається на положення ч. 1 ст. 170 КПК, про «сукупність підстав чи розумних підозр» вважати, що цим майном можна забезпечити цивільний позов навіть у тому разі, якщо позов ще не заявлений, але в перспективі він може бути заявлений.

Метою і завданням статті є здійснення аналізу проблем, які виникли у правозастосовній практиці та пов'язані з ризиком виникнення ситуацій, коли держава буде нездатна забезпечити особам, яким кримінальним правопорушенням завдано шкоди, ефективні засоби правового захисту з огляду на правову невизначеність кримінального процесуального законодавства. Вирішення поставленого завдання має велике значення для вдосконалення правозастосовної практики, чинного законодавства, забезпечення прав і законних інтересів потерпілих у кримінальному процесі та, нарешті, досягнення завдань кримінального провадження.

Стан дослідження. Проблеми накладення арешту на майно у кримінальному провадженні з метою забезпечення цивільного позову, а також забезпечення прав потерпілих були предметом дослідження багатьох учених: С.А. Альперта, С.О. Александрова, В.П. Бож'єва, М.І. Газетдінова, В.Г. Гончаренка, М.І. Гошовського, Ю.М. Прошевого, К.Ф. Гуценка, П.М. Давидова, В.Г. Дасва, Т.М. Добровольської, В.С. Зеленецького, З.З. Зінатуліна, Д.С. Карева, Л.Д. Кокорева, О. П. Кучинської, В.З. Лукашевича, В.Т. Маляренка, О.Р. Михайленка, М.М. Михеєнка, Я.О. Мотовіловкера, В.Т. Нора, І.Л. Петрухіна, М.А. Погорецького, В.О. Попелюшка, В.М. Савицького, М.С. Строговича, Л.Д. Удалової, В.І. Фаринника, В.П. Шибіки, О.Г. Шило та інших. До різних аспектів зазначених проблем зверталися молоді вітчизняні дослідники: О.В. Верхогляд-Герасименко, І.І. Гаюр, С.В. Давиденко, Д.Ю. Кавун, Х.Р. Кахнич, Г.М. Кудцкір, М.В. Лепей, Н.С. Моргун, А.Е. Руденко, А.М. Стебелев, І.І. Татарин, М.І. Тлепова та інші. За безсумнівної цінності досліджень вказаних авторів слід зазначити, що перманентне оновлення кримінального процесуального законодавства та правозастосовна практика постійно надають науковцям простір для нових наукових розвідок. Отже, питання, що підіймаються в статті є вельми актуальними для сучасної правозастосовної практики та чекають на своє вирішення.

Виклад основного матеріалу. Дискусії з приводу того, чи має право слідчий накладати арешт на майно, якщо цивільний позов ще не заявлений, виникали ще за часів дії КПК 1960 р., однак через превалювання публічних начал у кримінальному процесі переважна більшість учених вважала, що «... накладенням арешту на майно повинна

супроводжуватися кожна кримінальна справа, пов'язана із заподіянням шкоди» [1, с. 107], а «... своєчасність вжиття заходів забезпечення цивільного позову в певній мірі залежать від органу досудового слідства, який зобов'язаний їх вжити для забезпечення відшкодування шкоди з власної ініціативи, не чекаючи відповідного клопотання потерпілого (цивільного позивача)» [2, с. 96]. Крім того, законодавець недвозначно встановлював: «За наявності достатніх даних про те, що злочином завдана матеріальна шкода або понесені витрати закладом охорони здоров'я на стаціонарне лікування потерпілого від злочину, орган дізнання, слідчий, прокурор і суд зобов'язані вжити заходів до забезпечення цивільного позову» (ч. 1 ст. 29 КПК 1960 р.) [3].

Правозахисна спрямованість нового кримінального процесуального законодавства диктує необхідність звернутися до окресленої проблеми під іншим кутом зору та переглянути підходи до її вирішення в контексті нового кримінального процесуального законодавства. Проте, незважаючи на зміну парадигми законодавства, превалювання в ньому змагальності та диспозиційних начал, серед сучасних процесуалістів й досі нема єдності з цього питання. Одні вчені залишаються на «традиційних» позиціях і вважають, що за наявності достатніх доказів про заподіяння злочином майнової або моральної шкоди, для забезпечення заявленого або можливого цивільного позову слід звертатися до суду та порушувати питання про накладення арешту на майно [4, с. 96]. Або вважають, що «... в умовах дії нового КПК України... для вжиття заходів щодо забезпечення цивільного позову не має значення наявність чи відсутність позовної заяви потерпілого (ч. 2 ст. 61 КПК України). Основним критерієм, за яким органом досудового розслідування мають вживатися такого роду заходи, є наявність достатніх даних про те, що кримінальним правопорушенням завдана шкода або понесені витрати закладом охорони здоров'я на стаціонарне лікування потерпілого від протиправного діяння. Тому вважаємо слід нормативно закріпити обов'язок органу досудового слідства вжити відповідних заходів для забезпечення можливого цивільного позову з моменту реєстрації кримінального правопорушення та виявлення осіб, причетних до його вчинення, не чекаючи пред'явлення потерпілим цивільного позову, але роз'яснивши йому таке право» [5, с. 85].

Інші категорично заперечують такий підхід і зазначають, що «... з таким тлумаченням кримінально-процесуального закону погодитися складно. Доти, доки цивільний позов не заявлений, накладення арешту на майно, якщо воно не переслідує мету забезпечення виконання вироку в частині іншій, крім цивільного позову майнових стягнень чи можливої конфіскації майна, <...> є нічим не обґрунтованим обмеженням прав і законних інтересів учасників процесу з боку захисту» [6, с. 81].

Узагальнення судової практики показує, що вона теж не є одноманітною. Наприклад, в деяких випадках слідчі судді задовольняють клопотання слідчих із метою забезпечення «майбутнього» цивільного позову [7]. В інших – у задоволенні клопотання відмовляють, зазначаючи, що «накладення арешту на майно з метою заявлення майбутніх цивільних позовів не допускається» [8–10].

На нашу думку, обидва підходи мають свої позитивні та негативні сторони. На підтримку останньої позиції можна навести такі аргументи. Сам факт заподіяння шкоди не може розглядатися як підстава накладення арешту на майно. Цивільний позов може бути взагалі незаявленим, оскільки особа, якій кримінальним правопорушенням (або іншим суспільно небезпечним діянням) завдано майнової та/або моральної шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням (або іншим суспільно небезпечним діянням) завдано майнової шкоди, а також

потерпілий мають дискреційне право на пред'явлення цивільного позову. Якщо арешт буде накладений за ініціативою слідчого на майно «превентивно», то після ухвалення рішення з необхідністю постає питання про вирішення долі арештованого майна, а можливо – відшкодування шкоди, завданої майну безпідставним арештом. За «безпідставне» накладення арешту на майно слідчий може зазнати дисциплінарного стягнення, що, у свою чергу, здатне зумовити регресний позов із боку держави відповідно до ч. 2 ст. 130 КПК, яка передбачає таке: «Держава, відшкодувавши шкоду, завдану слідчим, прокурором, застосовує право зворотної вимоги до цих осіб у разі встановлення в їхніх діях складу кримінального правопорушення за обвинувальним вироком суду, який набрав законної сили, або дисциплінарного проступку незалежно від спливу строків застосування та дії дисциплінарного стягнення».

Можлива і ситуація, коли підозрюваний, або інша фізична або юридична особа добровільно відшкодували шкоду (ч. 1 ст. 127 КПК), у зв'язку з чим потерпілий не бажає пред'являти вимог щодо відшкодування.

Крім того, надання права накладення арешту на майно без заявлення цивільного позову може призвести до зловживань із боку органів досудового розслідування, які розглядатимуть застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження як засіб тиску на підозрюваного, призведе до довільного його застосування, що підірве гарантії прав і законних інтересів учасників кримінального провадження. Якщо допустити арешт майна до заявлення цивільного позову, то дуже складним виявляється визначити обсяг майна, яке підлягатиме арешту. Утім, закон передбачає таке: «Вартість майна, яке належить арештувати з метою забезпечення цивільного позову або стягнення отриманої неправомірної вигоди, повинна бути співмірною розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням або зазначеної в цивільному позові, розміру неправомірної вигоди, яка отримана юридичною особою» (ч. 8 ст. 170 КПК). Як зазначають учені, з одного боку, обсяг майна, яке може бути піддано арешту, повинен відповідати необхідності «повного задоволення обґрунтованих вимог цивільного позивача». З іншого – майно не повинно довільно, із «запасом» або «про всяк випадок» виводитися з розпорядження його власників, оскільки вони позбавляються можливості користуватися ним або отримувати за його допомогою будь-яку економічну вигоду» [11, с. 192]. В цьому контексті лише обґрунтування розміру цивільного позову є орієнтиром під час застосування заходу процесуального примусу. Ймовірно, саме цим керувався законодавець, який в новому кримінальному процесуальному законодавстві передбачив наявність обґрунтованого розміру цивільного позову як підставу для арешту майна (ч. 6 ст. 170 КПК). Інакше є загроза «необґрунтованого процесуального примусу», про небезпеку якого попереджає ст. 2 КПК.

Водночас очевидним є той факт, що несвоєчасний арешт майна, спрямований на забезпечення цивільного позову, може призвести до того, що шкоду, заподіяну кримінальним правопорушенням, взагалі буде складно відшкодувати у зв'язку з тим, що на момент заявлення цивільного позову майно буде знищено, пошкоджено, приховано тощо. Така ситуація, у свою чергу, загрожує порушенням прав потерпілого. Утім, відповідно до п. 5 Декларації основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою: «У тому разі, коли це необхідно, слід створити і зміцнити судові та адміністративні механізми, для того щоб забезпечити жертвам можливість отримувати компенсацію за допомогою офіційних і неофіційних процедур, які мали б оперативний характер, були б справедливими, недорогими і доступними. Жертв, які прагнуть отримати

компенсацію за допомогою таких механізмів, слід інформувати про їхні права» [12].

Проведене узагальнення практики показує, що здебільшого слідчі здійснюють арешт майна, коли цивільний позов заявлений.

На нашу думку, під час вирішення вказаної проблеми, що виникла у вітчизняній правозастосовній практиці, слід спиратись не лише на буквальні вимоги кримінального процесуального закону, а перш за все – *ex aequo et bono*¹. Відтак слідчий не лише повинен роз'яснити особі, якій злочинном заподіяно шкоду, її права, але й пояснити важливість своєчасності заявлення цивільного позову, оскільки від цього багато в чому залежить його результативність. Навіть у тому разі, якщо цивільний позивач звернеться до слідчого судді або суду з клопотанням про забезпечення цивільного позову безпосередньо (ч. 1, 3 ст. 171 КПК), виконання ухвали про арешт майна покладатиметься на слідчого, прокурора (ст. 175 КПК), а вимога своєчасності накладення арешту на майно підозрюваного все одно не втратить своєї актуальності та матиме істотне значення.

На виконання такого роз'яснення прав неодноразово вказували у своїх роботах науковці, підкреслюючи, що відсутність подібної вимоги в чинному кримінальному процесуальному законодавстві не сприяє захисту прав і законних інтересів осіб, яким злочинном заподіяно шкоду [13, с. 2; 14, с. 156; 15, с. 12]. Причому доцільним також уявляється надання права заявляти цивільний позов в усній формі, в чому буде знаходити свій прояв турбота держави про охорону прав, які надаються громадянам. Саме таким шляхом йде, наприклад, законодавець ФРН [16, с. 415] та Республіки Білорусь [17].

У разі отримання категоричної відповіді щодо небажання пред'являти позов, тобто ясно вираженої позиції потерпілого (або особи, якій кримінальним правопорушенням заподіяно шкоду), слідчий має право відмовитися від накладення арешту на майно з метою забезпечення цивільного позову, що не виключає арешт майна з іншою метою.

Якщо ж на початковому етапі досудового розслідування потерпілий ще не встановлений, проте злочинном заподіяно шкоду, рішення про арешт майна слідчий повинен приймати, спираючись на внутрішнє переконання та власний досвід, але не допускаючи зловживання правом.

З метою обґрунтування власного підходу ми хочемо послатися також на ч. 8 ст. 170 КПК, яка передбачає, що вартість майна, яке належить арештувати, повинна бути співмірною розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, або зазначеної в цивільному позові (розрядка – *О. К.*). Отже, на нашу думку, незважаючи на імперативні вимоги, які містяться у ст. 170 КПК щодо підстав арешту майна та наявності обґрунтованого розміру цивільного позову як обов'язкової умови клопотання про арешт майна, вважаємо, що за наявності правової невизначеності між зазначеними статтями тлумачити положення закону слід на користь потерпілого. Сказаним зумовлюється наша позиція щодо того, що арешт на майно може бути накладений за наявності заподіяної потерпілому шкоди й до заявлення цивільного позову. Крім того, встановлення виду і розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, входить до обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні (п. 3 ч. 1 ст. 91 КПК), що й може слугувати орієнтиром для визначення обсягу (вартості) арешту майна. Зволікання з накладенням арешту на майно може призвести до того, що, у разі заявлення цивільного позову після спливу певного часу з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, майно буде приховано, а слідчому необхідно буде докласти

¹ *Ex aequo et bono* (лат.) – справедливо і добросовісно (прим. автора).

додаткових зусиль для його відшукування, або це зробити буде взагалі неможливим у зв'язку з тим, що підозрюваний встигне його приховати.

Висновки. Проведене дослідження дало автору підстави зробити такі висновки. Захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження є одними з першочергових завдань кримінального провадження, визначених в ст. 2 КПК. Рівною мірою це стосується захисту прав потерпілого або особи, якій кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням завдано майнової та/або моральної шкоди. Однак реалізація зазначених у ст. 2 КПК завдань є неможливою без створення дієвого кримінального процесуального механізму забезпечення прав вказаних вище осіб, а також формування єдиної практики реалізації норм кримінального процесуального законодавства. Буквальне тлумачення чинного КПК не дає підстав зробити однозначний висновок щодо процедури ініціювання накладення арешту на майно з метою відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Це негативно позначається на правозастосовній практиці, а зрештою не сприяє захисту прав осіб, яким злочином завдається шкода. Вважаємо, що виниклу правову невизначеність слід тлумачити на користь потерпілого, а отже, заявлений цивільний позов не може бути єдиною умовою для звернення слідчого з клопотанням про накладення арешту на майно підозрюваного. Під час вирішення питання про своєчасне заявлення цивільного позову слідчий зобов'язаний роз'яснити особі, якій злочином заподіяно шкоду, її права, пояснити важливість своєчасності заявлення цивільного позову, оскільки від цього багато в чому залежить його результативність. Лише у разі отримання категоричної відповіді щодо небажання пред'являти позов, тобто ясно вираженої позиції потерпілого (або особи, якій кримінальним правопорушенням заподіяно шкоду), слідчий має право відмовитися від накладення арешту на майно з метою забезпечення цивільного позову, що не виключає арешт майна з іншою метою. Якщо ж на початковому етапі досудового розслідування потерпілі ще не встановлені, проте злочином заподіяно шкоду, рішення про арешт майна слідчий повинен приймати, спираючись на внутрішнє переконання та власний досвід. Зволікання з накладенням арешту на майно може призвести до того, що у разі заявлення цивільного позову після спливу певного часу з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань майно буде приховано, а слідчому необхідно буде докласти додаткових зусиль для його відшукування, або це зробити буде взагалі неможливим у зв'язку з тим, що підозрюваний встигне його приховати.

Список використаної літератури:

1. Понарин В.Я. Производство по гражданскому иску при расследовании уголовного дела / науч. ред.: В.М. Савицкий. Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1978. 128 с.
2. Нарижный С.В. Компенсация морального вреда в уголовном судопроизводстве России. Санкт-Петербург : Издательский дом «Герда», 2001. 288 с. С. 142.
3. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.

4. Аршба Г.В. Наложение ареста на имущество в уголовном судопроизводстве : дисс. ... канд. юрид. наук. Омск, 2004. 188 с.

5. Татарин І.І. Забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням, на досудовому розслідуванні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2015. 223 с.

6. Дикарев И.С. Проблемы наложения ареста на имущество в уголовном процессе. *Уголовное право*. 2009. № 4. С. 81–85.

7. Ухвала слідчого судді Приморського районного суду м. Одеси від 27 вересня 2017 р. про задоволення клопотання слідчого про арешт майна (справа № 522/18115/16-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/62084886>.

8. Ухвала про відмову в арешті майна слідчим суддею Луцького міськрайонного суду Волинської області від 26 липня 2016 р. (Справа № 161/9490/16-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/59204537>.

9. Ухвала про відмову у клопотанні про арешт майна Луцького міськрайонного суду Волинської області від 5 серпня 2016 р. (Справа № 161/10013/16-к). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/59493243>.

10. Ухвала Апеляційного суду Закарпатської області від 7 березня 2017 р. (Справа № 308/1619/17). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/65150896>;

11. Шадрин В.С. Обеспечение прав личности при расследовании преступлений. Москва : Юрлитинформ, 2000. 232 с.

12. Декларация основных принципов правосудия для жертв преступлений и злоупотребления властью. Затверджена Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 40/34 від 28 листопада 1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_114#n31.

13. Абламський С.Є. Окремі аспекти відшкодування шкоди, завданої злочином потерпілому, у кримінальному судочинстві. *Право і безпека*. 2012. № 3. С. 154–159.

14. Діденко Є.В. Відшкодування збитків, завданих кримінальним правопорушенням, у кримінальному процесі України. *Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України*. 2012. № 3 (58). С. 212–217.

15. Куцова Э.Ф. Гражданский иск в уголовном процессе. Москва : Госюриздат, 1955. 49 с.

16. Нор В.Т., Ханас Х.Р. Цивільний позов у кримінальному процесі України та інших країн континентальної системи права: порівняльна характеристика. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. Вип. 2. С. 414–425.

17. Кримінальний процесуальний кодекс Республіки Білорусь. URL: http://pravo.by/world_of_law/text.asp?RN=hk9900295.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Котова Олена Сергіївна – аспірантка кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Kotova Olena Serhiivna – Postgraduate Student at the Department of Criminal Procedure of Yaroslav Mudryi National Law University

olenakotova2019@gmail.com